

ਪਰਦੇਸ ਟਾਈਮਜ਼

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

VOL- 14 No. 338 January 15, 2020

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771

Ph 530-315-1020

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਾਦਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ - ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਡਾਟ ਕਾਮ ਵੱਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਰਤ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਉਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਜਿਸਭਾਵ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਡਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਹਥ ਐਵੇਨਿਊ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ - ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਐਮਾਜ਼ੋਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਲੇ ਟੋਇਲਟ ਮੈਟ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਆਨਲਾਈਨ ਵਸਤਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ 'ਐਮਾਜ਼ੋਨ' ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੇਝਿੰਡ ਸਿੱਖ ਲੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੰਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਿਲਵਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਨਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ।

Certified Insurance Agent

Global Green INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸੋਰੇਂਸ ਕਾਰਵਾਉਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Allstate
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto ~ Home ~ Life ~ Health ~ Business ~ Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਗਿਣਤੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗਾ ਕੋਡ

ਵਾਸਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ 2020 ਦੀ ਨੁਮਾਇਦਿਆਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕੋਡਿੰਗ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫੈਡਰਲ ਰਜਿਸਟਰ 'ਚ ਵੀ ਕਮੈਂਟਰੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਈ ਸੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪੇਟ ਕੀਤਾ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਓਰੰਗਵਾਲੇ 'ਚ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗੰਥ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੰਥ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕੰਧ 'ਤੇ 'ਫੂਈਟ ਪਾਵਰ' ਸਥਦ ਤੇ ਸਵਾਸਤਿਕ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਪ੍ਰੋਅ

ਨਾਲ ਪੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਅਮੀ ਬੇਰਾ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਹੋਟ ਕਰਾਈਮ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗੰਥ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਡਿੱਪਲ ਕੌਰ ਭੁਲਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀ ਦਸੰਬਰ 2019 'ਚ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ 10-12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੱਖ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ 10 ਲੱਖ ਹੈ। ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਮੰਗ

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040
Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਸ਼ੋਰੇਂਸ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ

Manjit Singh 916-391-7447
Fax- 916-391-7337
7212 Florin Mall Drive Sacramento, CA 95823
Email: punjabinsurance@Juno.com

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਰਾਫ਼ਲੂਜੀ ਸਟੇਅਮ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਢਲ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ   **ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ**   **ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ**   **ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ**

44790 S. Grimmer blvd. # 204 Fremont, CA 94538 510-657-6444	37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height. NY 11372 718-533-8444	2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448	4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511
--	---	--	---

AUTOBAHN
Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.
ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ
ਆਸੀਂ ਨਵੇਂ: ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਆਰੂਮ
ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ
ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam
email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੈਟਰ' ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਿਖੇ ਰਵਾਇਤੀ ਲੋਹੜੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਫਰਿਜ਼ਨੋ (ਕੁਲਵੰਡ ਧਾਲੀਆਂ / ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ): ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਿਉਹਾਰ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਲ-ਮਿਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡੀਓ ਯੂ.ਐਸ.ਏ.' ਵੱਲ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ 'ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੈਟਰ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ' ਵਿਖੇ ਪੁਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਵ-ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵ-ਵਿਆਹਿਆ ਜੋਡਿਆ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਰੋਣਕਾਂ ਲਾਈਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੱਗੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੇਕ ਅਤੇ ਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਨਿੱਖ ਸਭ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਲਈ ਸਿਜ਼ਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੰਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਨੇ ਰਲ-ਮਿਲ ਗੀਤ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਪਾਏ। ਬੱਚਿਆ ਵੱਲ ਵੀ ਸਟੇਜ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਮਹੌਲ ਇਕ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਡੇ ਐਂਡ ਨਾਈਟ ਵੀਡੀਓ' ਦੇ ਪਰਮਜ਼ਿਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀ ਫੇਰੇ ਬੁਥ ਵੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੈਮਰਾਬੰਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਲੋਕ ਰਲ ਆਪਣੀਆ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਲਈ ਸੁਆਦਿਸ਼ਟ ਪਕੋਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ, ਗੁਰਦਾਰ, ਰਿਉਡੀਆ, ਮੁੰਗਦਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਿਅਈਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਚਾਲਨ ਰਾਜਕਰਨਵੀਰ ਅਤੇ ਜੋਤ ਰਣਜੀਤ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ

ਸ. ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਡੀਓ ਦੀ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਰਨਾਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ਕ ਅਧਿਨਿਕਤਾ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਮੁੱਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸਮੁੱਦਰ ਪਾਰ ਆ ਅਧਿਨਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਆਪਣੀਆ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀਡੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਵੀਆਂ ਜਤ੍ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਲਾਨਾ ਲੋਹੜੀ ਸਮਾਗਮ 'ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ 2020' ਫਰੀਮਾਂਟ 'ਚ 19 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਐੱਸ.ਐਸ.ਕੋਕ ਭੌਰਾ) - ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਲੋਡਵੰਡਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਆਪਣਾ ਸਲਾਨਾ ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ ਸਮਾਗਮ 'ਸਹਾਇਤਾ ਲੋਹੜੀ 2020' ਮਿਤੀ 19 ਜਨਵਰੀ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਬਾਲਰੂਮ 4100 ਪਰਿਆਲਟਾ ਬੁਲੇਵਾਰਡ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ

ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਤੋਹਡੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਗੀਤ ਸੰਗਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਮਦਦ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਕ ਮਨੋ-ਜਨਦਾਨੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੁਚੇਤ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਫਖਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਕੇ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਚੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜਿਥੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟ੍ਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਖਜਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੋਤਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟ੍ਟ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚੁੱਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਟ੍ਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਅਕਸ ਲਈ ਸਿੰਧੇ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਬਿੱਟ੍ਟ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਸਕੇ ਹਨ। ਅਮ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਦੁਧੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ। ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਤ ਉੱਤੇ ਕਾਰਨ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਲੋਤੀਦੇ ਫੰਡ ਮਿਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਵਰਕਰ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਰਾਵਨੀਤ ਬਿੱਟ੍ਟ ਨੇ ਨਵਜੋੜ

ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਹੱਦੀਆਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਬੱਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਭਦਾ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰੀ-ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਵੀ ਉਡੀਕੌਂ 'ਚ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਵੇਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਇਸ ਵੇਲੈਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਬੇਹੱਦ ਚੁਭਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਮ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸਿਪ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਮਣੇ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਪੰਥ ਜ਼ਬੰਬੰਦੀਆਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿੰਨੀ ਜੇਲ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆਂਦਾ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਖੁਦ ਰੰਧਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਧਰਨੇ ਵਿੱਚ ਆ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਾਣਾ ਬਿਆਨ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਅਹੁਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗੀ। ਪੰਥ ਜ਼ਬੰਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜਮ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਏਸੀ. ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦ ਰਾਜ ਭਵਨ 'ਚ ਬਣੇਗਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਬੰਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਭਵਨ 'ਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬੰਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ 'ਚ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅੱਗੇ ਵੱਡਾ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ 8 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਪਗ 800 ਸਮਰਥਕਾਂ 'ਤੇ ਐਂਡਾਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵੀ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਆਂ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਉਹ ਵੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹੀਕੀਆਂ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਧੋਲ ਖੋਲੁ ਸਕਣ। ਉਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਹੈ। ਓਧਰ ਟਕਸਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਢਲਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਾਤੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਾਸਤੇ 96 ਲੱਖ ਖਪਤਕਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੁਖਿਆਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮਝੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਰਜ਼ਗੀ ਦਾ ਲਾਹਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਇਸ ਹਾਲਤ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਛਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਅਗਲੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਤਕ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਦੱਸੇਗਾ ਕੀ? ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵੱਲ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦਾ ਲਗਪਗ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏਦੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ। ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਡੈਮ ਤੇ ਪਲਾਂਟ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਕਿਉਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਕਾਂਟੋਂ ਕਲੋਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛਾਇਦਾ ਮਿਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਨਿਕਲੇ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਬਿਜਲੀ ਸਮਝੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਰ ਹੀ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਬੋਝ ਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.

Editor in Chief & Publisher

e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)

Ranjit Kandola ,Managing Editor

530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram Joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

RAJ BUDWAL

MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE

8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com

by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੇਲਾਂ

ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਜੇਐਨਯੂ) ਵਿਖੇ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਗੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਹੱਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਝਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 70 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਅੱਠ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੈਣਿਗੀਆਂ ਅਤੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਰਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ, ਸਿਹਤ, ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ, ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗੀ ਜਦੋਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਾਨਲੇਵਾ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਖੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਅਗਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤੀਸਰੇ ਖਿਡਕੀਆਂ ਦੀ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਸਰਗਰਮ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਅਜੇਂ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਨੁਹਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 2015 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ 2014 ਵਿਚ ਮੌਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਭਾਜਪਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 70 ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਖਾਲੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 67 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡੀਸਿਗੜ੍ਹ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਦੋਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਏ।

ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਲੱਗ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿਛੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਥਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੰਦੇਬਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੱਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੰਮ੍ਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਦੋ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਡਬਿੰਦੀ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਧ ਸੈਨੀਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਪੰਜ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਸੁਬਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਤ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੁਸਰਾ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੌਦੀ ਸ਼ਾਹ ਜੋਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਧਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਕੋਂਦਰਿਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਉਤੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਜੋਅਨ੍ਹੂ, ਜਾਗੀਆ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਕੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋਤੀ 'ਤੇ ਕੋਂਦਰਿ

ਕੀ ਭਾਜ਼ਾ ਯੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਲਤ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਅਣਹੋਦ ਵਾਲੇ ਹਾਲਤ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਆਪਣੇ ਦਮ ਉੱਤੇ 2022 ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੌਣ ਲੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਿੱਤਲ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨਹੀਂ, ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀਆਂ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਸਖ਼ਾਨੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਓਪਰੀ ਨਜ਼ਰੇ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣੀਆਂ ਪਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। 2016 ਵਿਚ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬੱਕੀਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਬਾਰੇ 'ਅਉਟਲੱਕ' ਵਿਚ ਛੱਪੀ ਨੇਹਾ ਦੀਕਸਤ ਦੀ ਲਿਖਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤਾਲਾ ਵਿਜ਼ ਬਣੀ ਅੰਦੀ ਸੰਸਾ ਦਾ ਕਿਰਤ ਹੈ।

ਸਿਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ
ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼
ਹੋਏ ਲੀਡਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼
ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ
ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ
ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਦਾਗੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੰਹਿੰਦਰ
ਮੌਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਚੁਣਾਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ
1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ
ਕੀਤੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ 312 ਸਿੱਖਾਂ
ਦੇ ਨਾਮ 'ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ' ਵਿੱਚੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਕ ਦੀ ਨਿਗ੍ਰਾ ਨਾਲ
ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ 8 ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ

ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਗਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਨੈਡਾ ਦੇ ਕਰੋਤਪਤੀ ਸਿੱਖ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਮਲਿਕ 1985 ਵਿਚ ਹੋਏ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਕਨਿਸ਼ਕ ਕਾਂਡ ਦਾ ਸੱਕੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਗੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਜ਼, ਜੱਜ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮਲਿਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੱਘ ਮਲਿਕ ਦੇ ਗਰਮ ਖਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਸੰਸੀਆਂ ਦਾ ਜਾਸ਼ਨ ਆਖਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੁਕਾਨਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤੋਤਨ ਵਾਲਾ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਖੰਨਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਲੀਡਰ ਸੀ। ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਸਟਰੀ ਸਵੈਸ਼ੇਵਕ ਸੰਘ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਮੌਹਰੀ ਸਨ। ਅਪਰੋਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ

ਕਲੋਨੀ
ਭਾਜਪਾ
ਆਰਐਸ
ਨੇਤਾਵਾਂ
ਹੁਣ ਤਿੰਡਾ
ਅੰਗਜ਼ਨੀ, ਟੈ
ਬੋਹ
ਮਾਮਲਿਆਂ
ਅੰਜਾਮ ਦਿ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਨਾਂ ਰਾਮ ਨੂ
ਜੈਨ ਦਾ ਹੈ
1980 ਦੀ

ਸਭਾ ਚਣ ਵਿਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦਾ ਚਣ ਇਸਤ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮਸ-ਉਲ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ- ‘ਕਤਲੇਅਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭਤਕਾ ਕੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਨ।’

1991 ਵਿਚ ਪੀਲੀਭੀਤ (ਯੂਪੀ) ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ 10 ਸਿੰਘ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਆਖ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੌਜੀ ਨੇ ਕੱਛ ਅਤੇ ਭੁੱਜ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਣ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰ ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਨੇਕ ਸਿੱਖ ਬੁਧਯਜੀਵੀ ਅਤੇ ਲੋਡਰ ਮਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਰਾਮਸਾਂਸ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜ਼ਜਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਾਮਸਾਂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਲਈ ਲੜੀਆਂ ਲਡਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ

ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਹਿਸਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਿੰਠਾ ਕੌਢਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਗੈਰਰਵਾਇਡਿਤ ਤੇ ਗੈਰਰਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਬੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਹਰਾ ਤੇ ਲੁਕਵੀ ਹਮਾਇਤ ਰਾਹੀਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਇਥੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਸੂਬੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਉਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਫਰਜ਼ਾਂ, ਭਾਵ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਚ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਹ ਗੈਰਮਾਮੂਲੀ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਹਣ ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਆਮ ਵਤੀਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ; ਤੇ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਸ ਜਹਿਰੀਅਤ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਬਾਹਰ ਮੌਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਅਦਾਰਾ, ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਤਰ
 ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ
 ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰਾਂ
 ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਠਨੋੜ ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਤੱਤਕੀਆਂ ਲਈ ਤੇ
 ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ
 ਆਸਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਇੱਛ ਟੁੱਟ ਜਾਣ
 ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦਾ
 ਡਰ-ਭੈਅ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨਾਲ
 ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਉਡ-ਪੁੱਡ
 ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ
 ਸੱਬੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਚਾਰੇ। ਉਡ, ਮਸਲਾ
 ਸੰਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅੰਦਰ ਵਧੀਆ ਅਫਸਰ
 ਚਣਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ
 ਪੂਰੀ ਰੂਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ
 ਰੱ-ਬ-ਰੱਤ ਗੋ ਸਕਵ ਅਤੇ ਸੰਗਾ ਪਸਾਣ ਦੇਣ।

ਪੰਜਾਬ ਮਾਂਗ ਦੀ ਨੰਬਤ ਕਿਵੇਂ ਆਈ?

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪਹੁੰਚ ਹੋਰ ਨਿੱਘਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਘਾਰ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? ਮੱਧ-1960ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਸ਼ਬਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਖਾਸਕਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਣਾਲੈਨਿਆ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਰੇ (ਪੁਲਿਸ) ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੁਕਮਤ ਦੀ ਥਾਂ ਹਕਮ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੇ।

ਫਿਟ ਹ
ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕਰਨ
ਲਈ ਮਨਮਰਜ਼ੀ
ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ,
ਤਬਾਦਲੇ, ਇਨਾਮ ਤੇ
ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ
ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਇਆ
ਗਿਆ। ਸਿਆਸੀ
ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਹਥਕੰਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ
ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ
ਦਿਆਨਤਦਾਰ
ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਖੰਜਾਂ ਲਾ

ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜ ਕੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਵੰਜੇ ਦਹਿਸਤੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੱਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਾਖਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਝਾਈ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸਤਗਰਦੀ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਹਾਸਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਲੋਤੀਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰ ਆਦਿ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਧਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤੀਸਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੱਡੀਸ਼ਾਤ ਬਿਗਨ ਅਤੇ ਝਾਤਬੰਡ ਸਥਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਪਾਰ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਮਾੜੀਆਂ ਭੁਮਿਕਾਵਾਂ ਸਨ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਿੜਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਡਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੇ ਉਭਾਰ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਮਾਂ ਪੈ ਕੇ ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਚੌਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗੈਰਰਵਾਇਡਿਤੀ ਤੇ ਗੈਰਰਵਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਲਏ ਗਏ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਆਖੀਏ ਤਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਖਾਤਮਿਆਂ ਤੇ ਤੰਬਾਲਦੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਣਾ ਸਰ ਹੋ

ਬੜੇ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਫਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ

ਡਾ. ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1919 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪੰਜਾਬ ਸ਼੍ਰੀਟਿਸ ਪਾਇਲਟ ਰੈਗਿਨਾਲਡ ਡੈਨੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਖਟੋਲਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1839 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਨਿਸ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਗੁਬਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1946 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਖਟੋਲੇ ਲਈ ਡਰੋਨ ਸਬਦ ਦਾ ਇਸਤਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਤਾਮਾ ਅਬਰਾਹਮ ਕ੍ਰੀਮ (ਜਹਾਜ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ) ਸੀ ਜੋ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ 1951 ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਡਰੋਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਸੰਨ 1970 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨੜੀਨਤਮ ਡਰੋਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

ਮਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀਅ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਮਨੁਖ ਰਹਿਤ ਉਡਣ ਬਣੋਲੇ ਜਾਂ ਵਹੀਕਲ ਲਈ ਡਰੋਨ
ਸ਼ਬਦ ਜਿਆਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਰਹਿਤ ਮਸੀਨ ਦੇ ਦੋ
ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: (1) ਡਰੋਨ (2) ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ
ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਦਰਸਾਲ, ਡਰੋਨ ਇਕ ਮਾਨਵ ਰਹਿਤ ਰੋਬੋਟਿਕ
ਮਸੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਆਧੁਨਿਕ
ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ
ਬਣਤਰ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਗੇ ਯੰਤਰਾਂ, ਸਿਪਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀ-
ਕ੍ਰਿਤ ਸਾਫਟਵੇਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪੇਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ
ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਡਰੋਨ ਬਣ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਉ-
ਪਲਬਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੀ ਐਸੀ ਹੈ
ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਡ ਕੇ ਕਥ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ
ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੁਖ ਰਹਿਤ ਉਡਾਰੂ ਮਸੀਨ,
ਗਿਬਲ (ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਫੌਟੋਆਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ)
ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈਸਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੈਮਰੇ ਆਦਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ
ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਛਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਤੇਜ-
ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਿਹਗਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ
ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਫਰੈਂਡ ਕੈਮਰੇ,
ਜੀਪੀਐਸ (ਗਲੋਬਲ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ) ਅਤੇ ਲੋੜਰ
ਤਕਨੀਕਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਡਰੋਨ ਘਰੇਲੂ, ਵਾਪਰਕ ਅਤੇ ਮਿਲਟਰੀ
ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਡਰੋਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ
ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਉਚਤਮ ਇੰਜੀਅਨੰਗਾ
ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁੰਝਲਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ
ਸਮੇਲ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਬਾਣਾਉਣ
ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲਕੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਰਥਾਂ ਜਿਵੇਂ

ਪਲਾਸਟਿਕ, ਫਾਈਬਰਗਲਾਸ, ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਤੇ
ਨੈਨੋਕਾਰਬਨ-ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਥੋਂ
ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਘੱਟ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ ਤਕ
ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕੇ। ਹਵਾ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕੰਮ
ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ
ਭਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਵਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ
ਕੰਪਨ ਤੰਤੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਬਣਤਰ ਕਰਨ
ਹੀ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਡਰੋਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ ਤਕ ਫਾਣ
ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਨੂੰ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ
ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਚੁੱਡ ਵਿਚ
ਸੈਂਸਰ, ਕੈਮਰੇ ਅਤੇ ਇਸਾਪੱਥ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਯੰਤਰ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ। ਡਰੋਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤ

ਰਹੇ ਹਨ। ਡੀਜੇਆਈ ਫੈਨਟਾਮ 3, ਪ੍ਰੀਡੇਟਰ ਨਾਮਕ ਫ੍ਰੋਣਟ
 ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ
 ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਦੇ ਥੱਥ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਛੋਟੀ ਹਵਾਈ
 ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਦੌੜ ਕੇ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ
 (ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਰਵੇਖਣ), ਜੰਗਲਾਂ, ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ
 ਸਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਹੰਦਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਘੁਸਪੈਠ 'ਤੇ
 ਇਹ ਡਰੋਨ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਡੀਜੇਆਈ
 ਮੈਵਿਕ ਏਅਰ ਤੇ ਸਪਾਰਕ ਨਾਮਕ ਡਰੋਨ
 ਵੀਟੋਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਲੰਬਕਾਰੀ ਉਡਾਣ ਅਤੇ ਉਤਰਾਓ)
 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਫਟਾਫਟ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਅਤੇ
 ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਨੈਨੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਡਰੋਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ
 ਹੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਉਡਾਣ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ
 ਡਰੋਨਾਂ ਵਿਚ ਗਲੋਬਲ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਲੱਗੀ
 ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਜੀਪੀਐਸ ਅਤੇ ਗਲੋਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਡਰੋਨ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਡਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਡਰੋਨ ਤਕ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਉਪਗਿਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਮੈਵਿਕ ਏਅਰ ਕਿਸਮ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅਰ ਫਿੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਵੇਚਾਲਿਤ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਹਾਲਤ (ਜਿਵੇਂ ਬੈਟਰੀ ਦੀ ਉਰਜਾ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿਗਨਲ ਟੂੰਟਾਂ ਵੇਲੇ) 'ਚ ਇਲਾਵਾ ਵਾਪਸ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਉਤਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਸ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਟੀਕਾ

ਪਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਕਿਸੇ ਡਰੋਨ ਨਾਲ
ਟਕਰਾਉਣ ਵੀ
ਬਚਾਉਣ ਲਈ
ਅਲੱਗ - ਅਲੱਗ
ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ
ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ
ਸੈਂਸਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂ
ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜਿ ਹੋ
ਸੈਸਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ
ਤ੍ਰੈ-ਆਯਾਮੀ (3-ਤੀਵਰ)
ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਤ
ਵੀਂ ਟੱਕਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦੇ
ਤੁ 2 ਛੂਮ ਡਰੋਨਾਂ 'ਚ ਹੋ
ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੈਸਰ ਅਤੇ
ਇਨਿਕ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਅੰਗੇ-ਪਿੱਧੇ
ਫੰਤਰ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਡਰੋਨ
ਅਤੇ ਉਤਰਨ 'ਚ ਮਦਦ
ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਉਡਾਨ
ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾਵਾਂ
ਕੋਰੇਲਰ ਹੀ ਡਰੋਨ ਦਾ ਮੁੱਲ
ਦਿਲਾਵਾ ਗਏ ਰੋਸਕੋਵ
ਗਰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਗਤਿ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ
ਫੰਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਪੈਲਰ ਦੀ
ਗਦੀ ਹੈ। ਕੁਆਡਕਾਪਟਾਰ
ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਜੋਤਿਆਂ
ਓਲਿਟ ਦਿਸਾ ਵਿੜ ਕੰਢੀਆਂ

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਰੋਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਉਡਾਣ ਕੰਟਰੋਲਰ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਗਤੀ ਕੰਟਰੋਲਰ ਹੀ ਪ੍ਰੋਪੈਲਰ ਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਕੱਲੁ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਦੇ ਸਾਫਟਵੇਰ ਅਤੇ ਵਿਚ 'ਨੋ ਫਲਾਈ ਜੋਨ' ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਐਂਡਪੀਵੀ ਤਕਨੀਕ ਵਾਲੇ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਵੀ ਮੁੱਖ ਕੰਟਰੋਲ ਸਟੋਸ਼ਨ ਤਕ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਂਡਪੀਵੀ ਤਕਨੀਕ ਕਾਰਨ ਹੀ ਡਰੋਨ ਜੰਗਲਾਂ, ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਉਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡਰੋਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਬੇਤਾਰ (ਵਾਇਰਲੈਸ) ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਅਤੇ ਐਂਟੀਨਾ ਲੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕੰਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤਕ ਆਪਣੇ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨੀਕਾਂ (ਵਾਇਰਲੈਸ ਸਿਸਟਮ) ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੰਚਾਰ ਸਿਗਨਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਢੁਗੀ ਤਕ ਕੁਸ਼ਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੈਵਿਕ 2 ਡਰੋਨ ਦੇ ਕੈਮਰੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਐਂਡਡੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਨ 8 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤਕ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਡਰੋਨਾਂ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਿਰਫ 3-4 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤਕ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿਗਨਲ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਲ ਸੀ। ਸਕਾਈ ਡਰੋਨ ਐਂਡਪੀਵੀ 2 ਕਿਸਮ ਵਿਚ 4-5 ਘੰਟੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲਟੀਏ ਸਟੈਂਡਰਡ ਵਾਲਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੌਡਮ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਰੋਨ ਦੀ ਉਡਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਸੁਖਮ-ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਸੀਰੀਅਲ ਡਾਟਾ ਕੇਬਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਡਰੋਨ ਦਾ ਫਰਮਵੇਅਰ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕਮਾਂਡ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਜ਼ ਜਾਂ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲਰ ਤਕ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰੋਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹਰੇ, ਪੀਲੇ ਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਕਾਸੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ਸਰੋਤ ਡਰੋਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿੱਖਿਆਂ (ਪਾਵਰ ਚਾਲੁ, ਸਾਫਟਵੇਰ ਅਪਡੇਟ ਤੇ ਉਡਾਣ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫੈਨਟਮ 3 ਨਾਮਕ ਡਰੋਨ 5.8 ਮੀਗਾਹਰਟਜ਼ ਵਾਲੇ ਫ੍ਰੀਕੂਐਂਸੀ ਬੈਂਡ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਜਾਂ ਟੇਬਲੈਟ ਐਪ (ਗੁਗਲ ਤੇ ਐਪਲ ਸਟੋਰ) ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਡਰੋਨ ਨੂੰ 2.4 ਹਜ਼ਾਰਬੈਂਡ 'ਤੇ ਜੋਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਪੰਥੰਧ 700 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੱਤੀ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਲਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ, ਭਗਤਲ ਲੋਕ!

ਇਕ ਗੁਰੀਬ ਬੰਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਚੁੱਕੀ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਪਗ ਦਾ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀਤੰਤਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਨਹੀਂ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਭਰ ਪਾਉਂਦੇ। ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫਿਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਲਡੀਆਂ ਲਈ ਜਨਤਾ 'ਤੇ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਬੋੜ ਸੰਨ 2020 ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਜ ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੁਧਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਜੋ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਰਕਮ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਰਕਮ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਬੋੜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਵਰਕਾਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟੇ ਅਰਥਾਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਬਖਸ਼ੇ। ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਸ਼ਕੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਕੱਟੇ ਜਾਣ। ਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2017 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ 18 ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਕਿ ਬੀਤੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਚੁਨਾ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਤਕ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੀ 5 ਹਜ਼ਾਰ 500 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲ ਨਹੀਂ ਭਰ ਰਹੇ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੇ 3591 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ 56 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਸੂਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਾਰਡਰ ਜ਼ੇਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਕਾਏ ਇੱਕਠੇ ਕਰ ਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੇ ਕਮਾ ਲਏ ਪਰ ਇਹ ਰਕਮ ਤਾਂ ਉਠਾਂ ਦੇ ਮੁੰਹ ਵਿਚ ਜੀਰੇ ਦੇ ਬਗਾਬਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹਾਲੇ ਵੱਡੀ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੇ ਵਸੂਲਣੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ 1107 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹਾਲੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਡੀ ਲਗਪਗ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਬਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਹਤ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਵਿਭਾਗ, ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੁਚੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ
ਭਰਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲੇ
ਮਰੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2-3 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ
ਯੂਨਿਟ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਧੀ 30 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਮਹਿੰਗੀ ਕੌਂਠਾ
ਹੈ। ਹੁਣ ਆਮ ਖਪਤਕਾਰ ਨੂੰ 10 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਨਿਕ
ਬਿਜਲੀ ਖੀਚਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਵਰਕਾ
ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲ

ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਰਾਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣੇ
ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਥਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ
ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਬਿਜਲੀ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਾਬਕਾ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਾਅਵੇ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਸਰਪਲਸ ਸਟੇਟ ਹੈ
ਇਕ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ
ਸਰਕਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਵੇਚੇਗੀ ਪਰ ਸਾਰਾ
ਦਾਅਵੇ ਠੁੱਸ ਸਿਧ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਈ
ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਕਿੱਥੇ ਖੜੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ
ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾਟ ਸਾਫ਼ ਡਲਕਦੀ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਤਾਂ ਸਬਸਿਡੀ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਦੇ ਮੌਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਸਾਹਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ
ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਲਿਆਂ ਹੈ? ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ-ਚਾਰ ਸੌ ਦੇ
ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਨਾ ਭਰਨ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ

लक्ष्मीकांडा चावला

ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ
ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ
ਤੰਤਰ ਕਰੋਤਾਂ
ਰੁਪਏ ਦਬਾ ਕੇ
ਬੈਠੇ ਹਨ, ਫਿਰ
ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਬਿਜਲੀ ਮੁੱਹੋਈਆ
ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ
ਹੁਣ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ
ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਕਰਾਰ ਕਰ
ਕੇ ਨਵੇਂ ਪਲਾਂਟ ਲਗਵਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ
ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਇਹ ਵੀ
ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ
ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਆਪਣੇ ਪਲਾਂਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ? ਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਸੀ,
ਉਸ ਵਿਚ ਜਾਣਬੁੰਡ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਭੇਲ ਹੀ ਕੋਲਾ ਧੋਣ ਦਾ
ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਜੋਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਨਿੱਜੀ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਕੇ ਜੇਤੂ ਹੋ
ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1500 ਕਰੋੜ
ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕਾਰ੍ਬਨ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਰੁਪਈ ਤ ਵਧ ਰਕਮ ਦਣਾ ਪਣਾ ਹ।
 ਇਹ ਸ਼ਰੋਆਮ ਨੌਗੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਬੋਝ ਆਮ
 ਆਦਮੀ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ
 ਦੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ
 ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
 ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ
 ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਰਡਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ
 ਇਕ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਬਿਜਲੀ ਚੋਰਾਂ
 ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹੋ

ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਬੇਅਰਥ

ਬਾਰਤ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਵਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਯੂਨਾਨ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਗਏ ਪਰਵਾਸੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਕਮਜ਼ੂਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਿਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ— ਪੂਜ਼ੀਵਾਦੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਮਿਸ਼ਨਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼। ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿਥੇ 1917 ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਲਈ ਕੰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

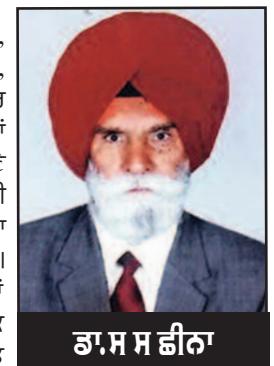
ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੂਸ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਗੜੀਬੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਿਆ ਸਗੋਂ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੁਲਾਤ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੂਸ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਝ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੂਸ ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ

ਵਕਤ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ ਆਦਿ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਹੈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਬਣਿਆ ਪਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਫੰਡ, ਪੈਨਸ਼ਨ, ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ, ਬੁਦਧਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਈਵੈਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਮੈਡੀਕਲ

ਡਾ. ਸ. ਮ. ਛਿੰਨ

ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੱਧਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗੋਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਫ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1991 ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਸੱਕ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਪਣਾ ਲਈ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪੱਧਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਅਫ਼ਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ

ਬੀਮਾ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੀਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਖਸ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਬੀਮਾ ਹੈ, ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫੰਡ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਪਾਰਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਹਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੀਮਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਂ। ਚੀਨ 1949 ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਅਫ਼ਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨੀਵੋਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੀ ਪਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਮਹਾਨ ਕੁਂਤੀਕਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ

ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਦਸੰਬਰ 1899 ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੰਮ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਸਨ।

ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਸਮੇਂ ਸੁਨਾਮ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 1901 ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, 1907 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 1913 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌ

ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਯੋਹ- ਮਾਘ

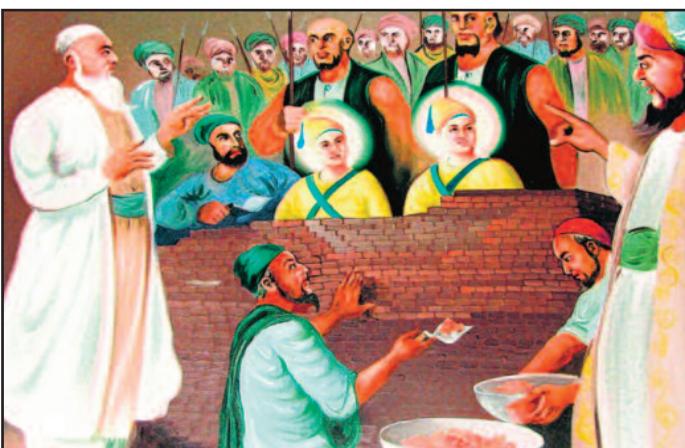
ਡਾ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਿਤਾ ਹੋਵਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਖੁੱਦ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਲਈ ਤੇਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜਦ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ ਤੇਰਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸਾਂ 15 ਤੋਂ 17 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੋਵੇਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਮਸਾਂ 7 ਤੋਂ 9 ਸਾਲ ਸੀ, ਸੁਥਾ ਸਰਹਿੰਦ ਨੇ ਕੰਧ ਵਿਚ ਚਿਣਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਖਬਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਹਾਰਾਏ ਤਾਂ ਨਹੀਂ? ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਸੁਥੇ ਦੇ ਲਾਲਚਾਂ ਨੂੰ ਠੁੱਕਰਾ ਕੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮੌਤ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸੁਕਰ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਲੇ 9 ਵਰਿਅਾਂ ਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਣ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਚਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਜ਼ਬਰ-ਜ਼਼ਲਮ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਪੇਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋਵੇਗਾ।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜਦਾਦਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੰਨੇ ਮਹੀਨਾ ਮੌਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ।

ਪੱਧੂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਡਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਤਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 'ਖਾਲਸਾ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਉਚੀ-ਨੀਚੀ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਟ ਨਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਨਿਤ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੌਂਤਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੱਕ, ਸੱਚ ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਕੇ ਕਿਰਪਾਨ ਵੀ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸਕੀ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਜਾਂ ਨੇ ਸੀ ਆਨੰਦਦੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੋਰ ਪਾ ਲਿਆ। ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਘੋਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਦੁਸਮਣਾਂ ਨੇ ਘੋਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸੰਗਰਾਂ ਦਾ ਹਕਮ ਮੰਨਿਆ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਛੋਡੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਸਿਰਸਾ ਨਦੀ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਵੇਰੀ ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਤਕੇ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੋਂ 40 ਕੁ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕੋਰ ਪੁੱਜੇ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕੱਚੀ ਹੋਵੇਲੀ ਵਿਚ ਟਿਕਾਣਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਹੀ ਛੋਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਇਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤੇ ਹੋਵੇਲੀ (ਗੜੀ) ਨੂੰ ਘੋਰ ਪਾ ਲਿਆ। ਦੁਸਮਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਛੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ ਬੰਨੀ ਉਤੇ ਖੋਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਧੀਨੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਜਦੋਂ ਇਤਿਰਾਜ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਹੋ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਕੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਗੜੀ ਦੀ

ਘਰ-ਬਾਰ ਵੇਚ ਕੇ ਮੌਤ ਪ੍ਰਹੀਦਲ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦ

ਜਦ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੰਗੁ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀ ਕਰ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਟਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੁਥੇ ਦੇ ਰਸੋਈਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣੇ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਫਕਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਬੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਮਲੇਸ਼ਾਂ (ਮੁਗਲਾਂ) ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਗੁਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਅਤੇ ਜ਼ਜ਼ਮ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜੀ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 70 ਸਾਲਾ ਬਜ਼ਰਗ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਬੋਈ, ਭੋਲੀ ਜਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਮਾਯਸੀ ਦਾ ਕਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸੁਥੇ ਨੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਲੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖੇ ਅਤੇ ਪਿਆਸੇ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਗਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਹਲਦੀ, ਬਦਾਮ, ਛੂਹਾਰੇ, ਫਟਕੜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਾਹੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਦੇਵੇ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਗਹਿਰਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਜਾਂਦੇ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਰੋਕ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਘੂੱਪ ਹਨੋਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਕੈਦ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸੁਥੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੁਬਲੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ

ਪੈਸੇ ਲੈ ਲਉ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਉਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਰਸਤੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਣ ਬਲਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਖਤ ਰਾਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਕੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਦਰਖਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ। (ਇਹ ਦਰਖਤ ਗੁਰਦਾਰਾ ਠੰਦਾ ਬੁਰਜ ਉਸਾਰਨ ਵੇਲੇ ਵੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫਿਰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੀ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉਠਣਾ ਪਰ ਗੰਗਾ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ

ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਨੇ ਅੱਤੇ ਨਾਮ ਦੇ ਲੱਕਡਹਾਰੇ ਕੋਲੇ ਚੰਦਨ ਦੀ ਲੱਕਡ ਸਮੇਤ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੱਕਡਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਟੋਡਰ ਮੱਲ ਵੱਲੋਂ ਮੇਹਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿਰਾ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅੰਗੀਠਾ ਚਿਣ ਕੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਸੇਵਾ ਭਾਵੋਂ ਗੁਪਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਉਠਣਾ ਪਰ ਗੰਗਾ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੰਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ

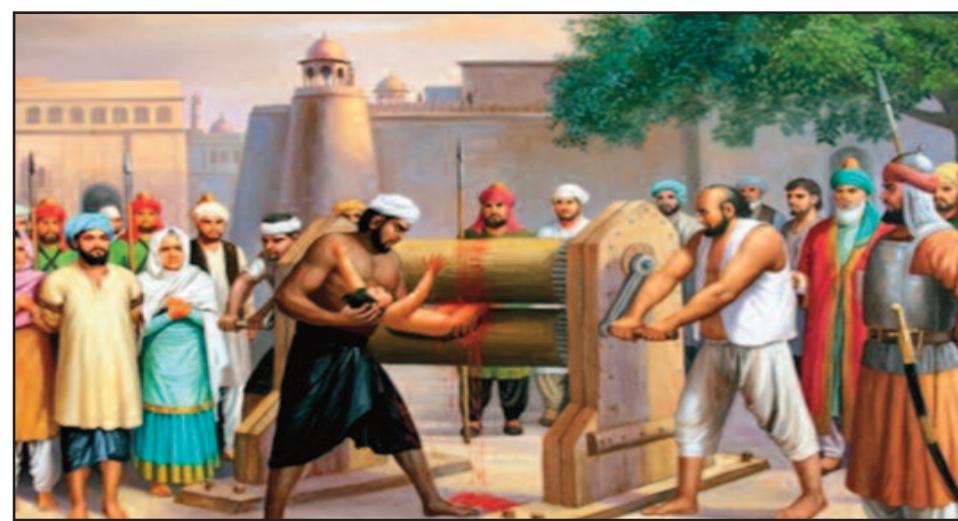
ਗੁਰੂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅੌਜ਼ਾਲੀਆ

ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਵਰਨਣਪੋਕੇ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਹਰਿ ਰਾਮ ਜਾਂਦੇ ਅਨੰਦ-ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਦ ਦਾ ਗੱਡਾ ਭਰ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਹਰਾ ਰਾਮ ਤੋਂ ਹਰਾ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਯੋਂਘ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਥੇ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਭਤਕ ਗਿਆ।

ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਚੇਰੀ-ਛਿੱਪੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੀ ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੁਥੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਦੀਨ ਕਬੂਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਜਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਅਤੇ ਨੌ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਡਰਾਵੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿੱਦੇਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂ? ਇਹ ਸੁਣਿਆਂ ਹੀ ਸੁਥੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਨਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਸਰਹਿੰਦ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਦਿੱਡੋਰਾ ਪਿੱਟ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦੀ ਮਾਤਾ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ 7 ਸਾਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਰਾਇਣੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਹਲੂ ਦੇ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਰਡੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਅੱਧੋਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਲਾਦਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 7 ਸਾਲ ਸਪੁਤਰ ਨਾਹਾਇਣੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚ ਖੋਹ ਕੇ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਦੀ 70 ਸਾਲਾ ਮਾਤਾ ਗੁਰੂ ਲੱਧੋਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀਤ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਝਾਹ-झਾਹ ਕਰ ਉਠੇ। ਫਿਰ ਵਾਰੀ ਆਈ ਬੀਬੀ ਭੋਈ ਦੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਥੇ ਨੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਮਹਿਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਹਲੂ ਵਿਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਬਸਦ ਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਰਬਸਦ ਦਾਨੀ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਗਿਆ।

ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗਹਿਰੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਲਈ ਘਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਕੋਲ ਗਏ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹੂਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਛਿਣਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਹੂਕਾਰ ਨੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਉਹਿ ਪੈਸੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਬਾਬਾ ਮੋਤੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੁੱਧ ਲੈ ਕੇ ਠੰਡੇ ਬੁਰਜ ਵਿਚ ਗਏ। ਰਿਨ ਰਾਤ ਤੋਂ ਉਹਿ ਪੈਸੇ ਹੋਰੇ ਹਨ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਹ

ਸਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨ੍ਹਿਕ

ਸੰਨ 2005-2006, ਥਾਂ ਦਾ ਨਾਂ: ਸਿੰਗੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਗਲੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਗੁਰ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ 997 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਟਾਟਾ ਮੋਟਰਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਤ੍ਰਿਣਾਮੁਲ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸੋਸਲਿਸਟ ਯੂਨਿਟੀ ਸੈਟਰ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਐਸਯੂਸੀਆਈ) ਤੇ ਹੋਰ ਖੱਬੇ ਪੱਥੀ ਗਰੁੱਪ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ, ਮੇਧਾ ਪਾਟੇਕਰ, ਅਪਰਨਾ ਸੇਨ, ਹੋਰ ਬੁਧੀਜੀਵੀ, ਚਿੱਤਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਵੀ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਤੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਰਿਤ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ। 2008 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਟਾਟਾ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀ ਸਫ਼ ਲਪੇਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2011 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਮੌਰਚੇ ਦੇ 34 ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 2016-18: ਇਹ ਝਾਰਖੰਡ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਬਾਲ ਪਰਗਨਾ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਬਿਰਸਾ ਮੁੰਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1908 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੁਕਵਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੰਬਾਲ ਪਰਗਨਾ ਟੈਨੇਸੀ ਐਕਟ ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ 1855 ਦੇ ਸੰਬਾਲ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੀ। ਸੂਬੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ (ਅਨਦ ਅਨਕ) ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿ ਲੈਂਡ ਆਕਜਿਸ਼ਨ, ਰੀਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ ਅੰਡ ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ (ਝਾਰਖੰਡ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਐਕਟ Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement (Jharkhand Amendment Act) ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੌਰਚੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ 'ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ' ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਦੇਲਨ ਚਲਾਇਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2018 ਵਿਚ 190000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਏ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਾਈ ਹੈ।

ਦਸੰਬਰ 2019: ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਹੁਣ ਹਰ ਚੌਕੀ) ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ' ਬਣਾਵੇਗੀ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਸਾਮ ਹਾਂਂਗ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਐਲਾਨ

ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਨਾਤਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਦਿ ਵਿਲੋਜ਼ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡ' (ਰੈਗੂਲਸ਼ਨ ਰੂਲਜ਼) 1964 ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਨਿਗਮ (ਪੀਐਸਆਈਸੀ) ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਇਕ ਲੱਖ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਹਰ ਸਾਲ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਭਾਗਧਾ ਸਰਕਾਰ (ਹੁਣ ਹਾਰ ਚੁੱਕੀ) ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਨਅਤਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜਾਮਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2013 ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਥਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਸਾਨ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜੋ ਵੇਚੀ ਨਹੀਂ
ਜਾ ਸਕਦੀ। ਗਰਾਮ ਸਭਾ ਵੀ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ
ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਵੇਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ
ਬਛਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ, ਭਾਵ ਪਿੱਧਾਂ ਦੀਆਂ
ਸਾਂਝੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਐਤੀ
ਆਸਾਨ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ
ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਨਿਗਮ (ਪੀਐਸਆਈਸੀ) 2
ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਪੈਸਾ ਦੇ ਕੇ ਜਮੀਨ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲਵੇਗਾ।
ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਚਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਇੰਦਿਆਂ
ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਿਸਤਾਂ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਿੱਛਾ
ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 10
ਫ੍ਰੀਸਦੀ ਵਿਆਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪੈਸਾ
ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ
ਜਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਇਤ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਕਿੱਥੋਂ ਤੇ ਕਿਥੋਂ

ਤੇ ਪਾਬੰਦ
ਐਮਰਜੈਂਸੀ
ਇੰਦਰਾ ਗਾਂ

A close-up photograph of a man's face and upper torso. He has dark hair and is wearing a light blue and white vertically striped button-down shirt. His gaze is directed downwards and to his right. The background is a plain, light color.

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ
 ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ 2013 ਪਿੱਛੇ ਇਹ
 ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਲੈ ਕੇ
 ਸਨਾਉਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ; ਇਹ ਤਰਕ ਵੀ ਸੀ ਕਿ
 ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ
 ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸਾਗ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਸ਼ਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
 ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਦੁਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਹੌਲ
 ਵਿਲਾ ਕੁਵਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹੋ ਸਿਹੇ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ
 ਕੋਈ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਜਾਂ ਦੁਰਗਾਮੀ
 ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਸੋਚਣਾ, ਏਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ
 ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਦਾ
 25 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਖੋਲਈ ਜਾਏਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮੀਨ ਖੋਗ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇਂ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ? ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ‘ਵਿਕਾਸ’ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਆਈਸ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ’ਤੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਪੈਂਣਗੇ, ਕੀ ਕਿਉਂ ਹਾਥੇਗਾ?

ੂ ਕਾ ਕਿਉ ਮਾਣਗ।
 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ
 ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਉਵੈਂਹੇ ਹੀ
 ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਭੁੰਕਿਆ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
 ਝਾਰਖੰਡ ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਨਿਭਾਈ। ਝਾਰਖੰਡ
 ਦੀਆਂ ਗਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ
 ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
 ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਣ ਕੇ ਸਨਾਤੀ ਘਰਾਇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਹਮਾਇਦ

ਕਰਦੇ ਸਨ। ਝਾਰਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ “ਕਾਨੂੰਨੀ” ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਪਰ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਹੀ ਅਸਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੀਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਖੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅੱਤੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਖੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਰਾਜਪੁਰਾ
ਦੇ ਨੇਤੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸਿਹਰਾ, ਸੇਹਰੀ, ਆਕਤੀ, ਪਾਵੜਾ ਅਤੁ ਤਖਤਮਾਜ਼ਰਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਗਲੋਬਿਏਟ ਮੈਨੂਫ਼ਕਚਰਿੰਗ ਐਂਡ ਨਾਲੇਜ ਪਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ 350 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਖੁਸ਼ਣ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ।

ਊਪੀਏ-2 ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਤ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ 2013 ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਉਜਾਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅੰਦਰਾਂ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਘਰਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਗਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਮੈਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਮਤਾ ਹੀ ਕਾਢੀ ਹੈ।

एक पुराणी कहाणी

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਤੀ ਫਿਰੋਜ਼ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ 1956 ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਛਾਪਾਂ ਆਉਣਗੇ।

ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ: ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਦਰਜੇਸ਼ ਮਸਲੇ

ਪਲਾਤ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕੇ. ਕਸਤੁਰੀਰੰਗਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ
ਦਾ ਚਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਖਰੜਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ
ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਜੂਨ 2019 ਵਿਚ ਜਨਤਕ
ਵਿਚਾਰ-ਮੰਬਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਤੇ ਮੁੱਲਕ ਭਰ
ਵਿਚ ਬੁਲ੍ਹੁ ਕੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਥਨ
ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਡਾਗ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਸਤਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ। ਸਤੰਬਰ 2019 ਵਿਚ ਸੈਂਟਰਲ
ਐਂਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਜ਼ੂਕੇਸ਼ਨ (ਫਾਓਰਡ), ਜਿੱਥੇ
ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਖਰੜਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਅਜੇ
ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦਾ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ
ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਵੈਸੇ ਕਰੀਬ ਪਚਵੰਚਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਸੰਖੇਪ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਮ ਚਲਨ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਸੰਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ
ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਹੁਰਾਲ, ਕਸਤੁਰੀਰੰਗਨ ਕਮੇਟੀ
ਵੱਲੋਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ
ਸਿਖਾਇਆਂ ਕਰੀ ਗਿਆ ਹੈ ਪੰਤਾਵੀਅਂ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਗਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਢਾਂਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰ

ਦੇ ਨੇੜੇ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ
ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਚਿ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ
ਹਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਤੁਲਾਈ ਲਿਆਇਆ ਦੀ ਸਿਤਾਰਿਸਮ

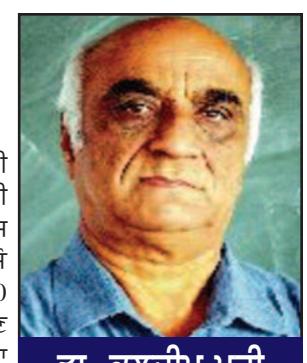
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੋਏਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐੱਸਤ ਆਕਾਰ ਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਰਦ ਦਿਇਆਂ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ

ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਰਿਸਰਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਕਾਲਜ। ਪੁਰੇ ਮੁਲਾਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰਿਸਰਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਕਾਲਜ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਜ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਬਾਅਦ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਰੀਬ 76 ਟੀਚਿੰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹੈ।

70 ਫਾਸਲਾ ਘੱਟ ਹਣਗਾ।
ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਹੁ-ਵਿਗਿਆਨ (multidisciplinary) ਹੋਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ (stand alone) ਕਾਲਜ਼ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਦਸ

ਸਵਰਾਜਬੀਰ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਪੁਰੀ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppaldental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੋਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹੌਰੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Banwait

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT   • FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)   • KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸਾਚੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੁਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812
www.moonindiancuisine.net

OAKLAND

ਨਵੇਂ ਆਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਆਸੀਂ ਰੱਕਾਂ ਲਈ ਹਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK AND TRAILER DEALERSHIP

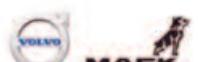
SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL NEW TRUCK SALES

Direct 510-577-5509 | Cell 510-613-3573

hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8099 S COLISEUM WAY, OAKLAND, CA 94621

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਚਮਕ-ਚਮਕ ਤੇ ਯੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਗਲੀ, ਹਰਿਆਲੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਚੰਗੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਥਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੰਗੇ, ਉਚੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਖ ਦੀ ਥਾਂ ਹੀਣ ਭਾਵ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਗਰਲਾਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ, ਲੋਟਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਣ ਗਈ, ਇਸ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਭੁੱਬ ਰਹੀ ਕਿਸਾਨੀ, ਢਹਿ ਰਿਹਾ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਮੰਦਰ, ਨਿੱਘਰ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਸੇਸ਼ ਚੱਠਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੂਹ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ?

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀ ਧਿਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ, ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਨਿਧਾਰ ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਲੋਚਾ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਥੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਯੋਗ ਧੰਦਾ ਖੇਤੀ, ਉਸਦਾ ਫੈਲਾਓ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਇਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਮੂਲਕ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਸੀ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸਮੀਰ, ਹਿਮਾਚਲ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਨਘਣ ਅਤੇ ਵਿਗਸਣ ਦਾ ਮੂਲ ਸੋਮਾ ਖੇਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸਥਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਣਾਂ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਫੀਲ ਫੌਲ ਅਤੇ ਜੁੱਸੇ ਕਰਕੇ ਛੋਜ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਦੂਜਾ ਨੌਕਰੀ ਵਾਲੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਕੋਲ ਕੀ ਰਹਾ ਬਚਦਾ ਸੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਖੇਤੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਰਸਤਾ ਅਖਿਤਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਨ ਇਕ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਥੁੰਮ ਕੇ ਆਏ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਰੇ ਦਿਖਾਉਣਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਥੁੰਮਣ ਫਿਰਨ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ, ਵੱਡੇ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਮਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੰਨੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਉਹ ਉਥੇ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੈਟਲ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਜਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੋਡੀ। ਮੋਟੀਆਂ ਚੈਨਾਂ, ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, ਵਾਧੀਆ ਬਰੈਂਡਿਡ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੱਜਣ ਲਈ ਧੂਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਆਉਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਇਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣ ਲਈ

ਸੱਠਵਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਵਾਂਗ ਨਾਮ ਪਿੱਛੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਯੂਐਸਏ, ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਪ੍ਰਦਮਣ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ।

ਇਹ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਲ ਬਾਸਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਾਉਣ 'ਚ ਕਿੰਨੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਛੂਪੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਦੀ ਦੇਖੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਤਿਲਾਜ਼ਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਤੰਤੀ ਤੋਂ ਹੋਣੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਖਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਬੇਸ ਇਕ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋ ਹੀ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਓ। ਇਹ ਰਸਤਾ ਦੂਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਚੁਹਿਆ ਤੇ ਇੰਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ ਆਦਿ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ। ਫਿਰ ਹੋਣੀ ਹੋਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਹੀਣਭਾਵਨਾ ਪਰਮਿਤ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ

ਉਤਾਵਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਥੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਖਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਮਕ ਤਾਂ ਦੇਖੀ ਪਰ ਉਸ ਚਮਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਪੰਥੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਜਫਰ ਜਾਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਜੇਬਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਛੋਟੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ-ਧੰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਨੁਹਾਂ ਨਕਸਾ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਯੂਪੀ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਆਏ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਈ।

ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਧੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਲੀ-ਕੱਚੀ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਟੁੱਟ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਹਲੜ ਲੋਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।

ਡਾ.ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਪੁਦ੍ਰੇਸ਼, ਰੋਫੈਸਰ, ਯੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਨੇ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਫੜੀ। ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਬੀਏ ਪਾਸ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਗਰੀ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹੋਲਡਰ, ਸਵੈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਬਾਵੁੰਡੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੀਏ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਲੈਟਸ ਵਰਗ ਪੇਪਰ ਪਾਸ ਕਰਨ

5 ਅਜਿਹੇ ਕਰੀਅਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ 9 ਤੋਂ 5 ਵਾਲੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਘਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਬਦਲ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਪੰਜ ਕਰੀਅਰ ਓਪਸ਼ਨਜ਼ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸੌਕ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1. ਯੂਟਿਊਬਰ

ਪਹਿਲਾ ਬਦਲ ਹੈ ਯੂਟਿਊਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਜਿਸਦਾ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਫੀ ਪਸਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਇਲਿਸਟ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 1000 ਸਬਸਕਰਾਈਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 4000 ਪਬਲਿਕ 'ਵਾਚ ਆਵਰਜ਼' ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਵਾਚ ਆਵਰਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ

ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਕਈ ਕਾਮੇਡੀ

ਕਲੱਬਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਮੇਡੀ ਸ਼ੋਅਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਵੀ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਨਨ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਅਦਿਤੀ ਮਿੱਤਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹਾਸ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਜੋਂ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ।

3. ਫੈਸ਼ਨ ਬਲਾਗਰ

ਬਲੋਗਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰ ਵਜੋਂ ਕਰੀਅਰ

ਵੀਡੀਓ ਕਿਨੀ ਦੇਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਯੂਟਿਊਬ ਪਾਰਟਨਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਤੈਆ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਯੂਟਿਊਬ ਦੇ ਪਾਰਟਨਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਐਡਜ਼ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚੈਨਲ ਦੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੋਂ ਐਡਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਫਿਲੈਨੈਸ ਦੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੌਰਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਗੇ। ਅੰਸਿਤਾ ਜੁਨੇਜਾ, ਦੇਵਿਨਾ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਭਵਿਆ ਮੌਗਾ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਕਈ ਫੈਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਟਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਅਕਾਊਟਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਲੈਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

2. ਸਟੈਂਡਅਪ ਕਾਮੇਡੀਅਨ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਟੈਂਡਅਪ

ਅਗੂ ਬਹਾਵਲ ਫਤਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਬਹਾਵਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ, ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਬੰਦਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਬਹਾਵਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਾਦ ਫਤਿਆਣਾ, ਮੌਖਾ ਵੈਹਣੀਵਾਲ, ਰਹਿਮਤ ਖਾਨ, ਕਾਦਾ ਮਰਦਾਣਾ, ਮਾਝੀ ਬੁਸ਼ਰਾ ਖਰਲ, ਲਾਲ ਕਾਠੀਆ, ਮੁਹੰਮਦ ਯਾਰ ਮਰਦਾਣਾ ਅਤੇ ਨਾਦਰ ਸਾਹ ਕੁਰੈਸੀ ਜਿਹੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਮੁਢ ਕੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਕਈ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਪਾਂ ਮੂਹਰੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਰਾਦ ਫਤਿਆਣਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ।"

ਮੁਰਾਦ ਆਖੇ-

ਅਸੀਂ ਰਾਜੀ ਵਗੇ ਜਾਨੇ ਅਂ

ਕਾਫਰ ਮਾਰ ਦੁਪਹਿੰਨੀ

ਖੁਸ਼ ਵਸੀ ਉਹ ਦੇਸ ਅਸਾਡਿਆ। (ਫੋਲੇ ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ)

ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1857 ਦੇ ਗਦਰ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਪੀੜੀਆਂ ਤੱਕ ਕਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ। ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਵਾਂਗੂ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਖਾਉਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨਿਆਂ ਦੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੇ ਹਾਕਮ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹੀਆਂ, ਕੱਸੀਆਂ-ਖਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੁੰਨ ਇੰਡੀਆਂ। ਜਿਹਦਾ ਇਹ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਖਿਆਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।"

ਗ੍ਰਿਫਿਨ ਅਤੇ ਕੇਵ ਬਰਾਉਣ ਦੇ ਕਰੇ ਸਬਦਾਂ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਸੁਰਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਛੱਥ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਡਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਚਿਹਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਆਵਾਮ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਬੋਹੁੰਦ ਘਟਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ

ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹੋਣ, ਕੰਟੈਂਟ ਦੁਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਈਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਫੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਫੈਸ਼ਨ ਸੋਧਿਗ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸ਼ਨ ਤੇ ਬਿਉਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੋਸਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਸ ਲਈ ਫੇਸ਼ਨ, ਟਾਗਰਾਫਰ ਤੋਂ ਯੂਟਿਊਬ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਤਸਵੀਰਾਂ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਫੋਟੋ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੋਬਾਈਲ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਵੀਡੀਓਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਤਾਂ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਟਿਪੱਜ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਉਹ ਸਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋਗੇ ਉਸ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਗੇ। ਅੰਸਿਤਾ ਜੁਨੇਜਾ, ਦੇਵਿਨਾ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਭਵਿਆ ਮੌਗਾ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੈਸ਼ਨ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਫੋਲੋਅਰਜ਼ ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬਲੋਗਰਜ਼ ਕਈ ਫੈਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਟਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਅਕਾਊਟਜ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਲੈਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ।

4. ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ

ਚੌਥਾ ਕਰੀਅਰ ਹੈ ਫੂਡ ਸਟਾਈਲਿਸਟ! ਫੂਡ

ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਫੇਟੋ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਤੇ ਫੂਡ ਫੋਟੋਗਰਾਫਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਫੂਡ ਸਟਾਈਲਿੰਗ ਜਾਂ ਕਿਉਲੀਨਰੀ ਆਰਟਜ਼ ਦੀ ਬੈਚਲਰਜ਼ ਫਿਗਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਲਈ ਫੂਡ ਪੈਕੇਜਿੰਗ, ਐਡ ਫਿਲਮਜ਼, ਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡਜ਼, ਕੁਕ ਬੁੱਕਜ਼, ਮੈਗਜ਼ੀਨਜ਼, ਐਡ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਹੋਟਲ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਜ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਸਿਵੇਸ ਭਾਟੀਆ, ਇੰਦਰਾਨੀ ਦਾਸਗੁਪਤਾ, ਕੰਕਨਾ ਸਕਸੇਨਾ, ਅਨਿਕੇਤ ਗੁਲਾਬੀ, ਮਾਈਕਲ ਸਵਾਮੀ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੂਡ ਸਟਾਇਲਿਸਟ ਹਨ।

5. ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ

ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰੀਅਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਜਜਬਾ ਤੇ ਸੌਕ ਹ

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਐਨਾਰਸੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਮੌਦੀ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ?

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਐਨਾਰਸੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਪੁਲੇਸ਼ਨ ਰਜਿਸਟਰ ਯਾਨਿ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਇਹ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਐਨਪੀਆਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਾਰਸੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏ ਆਈ ਐਮ ਆਈ ਐਮ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਸਦੁਦੀਨ ਓਵੈਸੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸਾਹ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਏਨਪੀਆਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨਾਰਸੀ ਅਤੇ ਐਨਪੀਆਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਟਾਈਮਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਹੰਗਮਾ ਕਰ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀਂ ਦੋ ਖੁਦ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਪੁਲੇਸ਼ਨ ਰਜਿਸਟਰ (ਐਨਪੀਆਰ) ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਚਾਰਜ ਅਮਿਤ ਮਾਲਵੀਯ ਨੇ ਕੁਝ ਟਵੀਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਪੀਆਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੋਰਾਨ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਲਕਾਲੀ ਗੁਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਰਭਰਮ ਦਾ ਇੰਕ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 120 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿੱਢਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।' ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਿਤ ਮਾਲਵੀਯ ਨੋਂ ਇੰਕ ਹੋਰ ਵੀਡੀਓ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਇੰਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ 2011 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਨਗਣਨਾ ਲਈ ਅਪਣਾ ਪੰਜਿਕਰਨ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਐਨਪੀਆਰ ਲਿਆਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮਾਕਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਵੀ 2011 ਵਿੱਚ ਐਨਪੀਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਐਨਾਰਸੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ।" ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਐਨਪੀਆਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਰੀ ਰਾਜਸ਼ਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੇਤਾ ਇਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਸ 'ਚ ਉਲੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਚਾਲੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਲਿਆਈ ਤਾਂ ਜੋ CAA ਅਤੇ NRC ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾਵੇ? ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ 2011 ਵਿੱਚ ਐਨਪੀਆਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਤੇ ਹੁਣ ਬੈਕਫੁਟ 'ਤੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ CAA ਅਤੇ NRC ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਨਪੀਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆਈ। ਦਰਸਾਲ,

ਕਾਰਗਿੱਲ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ- ਕਾਰਗਿੱਲ ਤਿਵਿਊ ਕਮੇਟੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਨਸੰਖਿਅਤ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ

ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸੁਵਿਧਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

'ਯੂਪੀਏ ਨੇ ਹੀ ਰੱਖੀ ਸੀ ਨੀਹ'

ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਈ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 2003 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨਡੀਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੋਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਚਿੰਦਰਭਰਮ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ

ਵੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੈਰੀ-ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2004 ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਹਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਸ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ।

ਐਨਪੀਆਰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਤਿੰਨ ਦਸੰਬਰ 2004 ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਪੰਜਿਕਰਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਕੋਈ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪਾਇਲਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਲਾਇਆ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ 2009 ਤੋਂ 2011 ਵਿਚਾਲੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੱਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਨਪੀਆਰ ਤਹਿਤ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

7 ਜੁਲਾਈ 2012 ਨੂੰ ਤੁਲਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਿੰਘ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੀ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਰਭਰਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2010 ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ 2010 ਵਿਚਾਲੇ ਜੋ ਐਨਪੀਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। 2015 ਵਿੱਚ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਐਨਪੀਆਰ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜੋ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਈਸੈਂਸ ਜਾਂ ਵੋਟਰ ਆਈਡੀ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਆਦਿ ਦਾ ਰਿਨਵਿਅਲ ਜਾਂ ਅਪਡੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਅਪਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ

ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

CAA ਯਾਨਿ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਖਾਸੇ ਕਰਕੇ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਨਾਰਸੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਿਤੇ ਸੋਧ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਘੱਟਗਿੱਣੀ ਸ਼ਰਨਾਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੁਕਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾਰਸੀ ਕਰਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਨਾਰਸੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੁਕਿਆ ਹੈ।

'ਕਾਂਗਰਸ

ਜਪਾਨ 'ਚ ਸਕੁਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਕੇ ਬੱਚੇ

ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਫੁਟੋਕੋ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਲੋਕ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲਾ ਯੂਟਾ ਇੰਟੋ ਨੇ ਪਿੱਛਲੇ ਬਸੰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਗੋਲਡਨ ਵੀਕ ਦੀ ਛੱਟੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਬਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਚੁੱਦਿਆ।

ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਬੋਮਨ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਪਾਠੀ ਮਾਤਾ ਵਡੀਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਬਦਲ ਸਨ- ਯੂਟਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਊਸਲਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਪੜਾਉਣਾ (ਹੋਮ-ਸਕੂਲ), ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਭੇਜਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਖਿਰੀ ਬਦਲ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾਇਆ।

ਹੁਣ ਯੂਟਾ ਆਪਣੇ ਸਕਲ ਵਿਚ ਜੋ ਚਾਹੇ ਉਹ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਯੂਟਾ ਜਪਾਨ ਦੇ ਕਈ
ਫੁਟੋਕੋ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਜਪਾਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ
ਮਤਾਬਕ ਫੁਟੋਕੋ ਉਹ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 30 ਜਾਂ ਉਸ
ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ
ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹੰਦਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ, ਸਕੂਲ ਫੋਬੀਆ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਰਿਫਿਊਜ਼ਨ (ਇਨਕਾਰ) ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੁਟੋਕੋ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵਾਈਆ ਦਹਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 1992 ਤੱਕ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ (ਡੋਕੋਮੇਨਸੀ) ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ 1997 ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਬਦ ਫੁਟੋਕੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ। 17 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਤੇ ਜੁਨੀਅਰ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਲ 2018 ਦੌਰਾਨ 1,64,528 ਬੱਚੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ 1,44,031 ਸੀ।

ਫ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਰੈਗੁਲਰ ਸਕੂਲ ਦਾ ਬਦਲ

ਫੁਟੋਕੇ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 1980 ਵਿਚ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਫ੍ਰੀ ਸਕਲ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਉਹ ਸਕਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਰ-ਪੜਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਵੀਕਿਤ ਬਦਲ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਰਿਯਾਤ ਸਕੁਲਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਫ੍ਰੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਕੁਲਾਂ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸਾਲ 1992 ਵਿਚ 7,424 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ 20,346 ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸਕੁਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ

ਸਮਾਜ ਤੇ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਰਤਾਰਾ
ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿਕਿਕੋਮੇਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਧੇਰੇ ਚਿਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। 2018 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਲੀ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 332 ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ।

ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਰਨ ਜਪਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਰੋਕਬਖ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੂੰਗੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਕਾਲੇ ਰੰਗਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਠੰਡੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚਟਾਈ ਜਾਂ ਕੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅੰਡਰਵੀਅਰ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ 1970 ਅਤੇ 1980 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਖਤ ਸਕਲ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਫਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ

ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਵਿਸੇਸ਼ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥੱਚੇ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿੰਜੀ ਮੁੰਦੇ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਮੁੰਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲਿਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾਓਂਦੇ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਟੋਮੋ ਮੰਗੇਗਾਸੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

12 ਸਾਲਾ ਟੋਮੈਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਕਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ।" ਟੋਮੈਂ ਸਿਲੈਕਟਿਵ ਮਿਡੀਅਟਜ਼ਮ (ਅਜਿਹਾ ਡਿਸਾਰਡਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜਿਕ ਥਾਂ ਜਾਂ ਸਕੂਲ 'ਚ ਬੈਲਚਾਲ ਵਿਚ ਮਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇ) ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਸਰ ਉਸ 'ਤੇ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਸੀ।" ਉਸਨੂੰ ਜਾਪਾਨੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਟਾਈਟਜ਼ ਜਾਂ ਪਜ਼ਾਮੀਆਂ ਰੰਗਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਬੈਂਡਜ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ।" ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਕਲ ਆਪਣੇ

ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ "ਕਾਲੇ ਸਕਲ ਦੇ ਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਬਦ ਉਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਾਗਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮਕਸਦ

ਹੁਣ ਟੋਮੋ, ਯੂਟਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟੋਕਿਓ ਦੇ ਮਾਮਾਗਾਵਾ ਫੌ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ, ਮਾਧਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਯੋਜਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤਾਕਾਸ਼ੀ ਯੋਕਿਕਾਵਾ ਮੁਤਾਬਕ, "ਅਜਿਹੇ ਸਕਲਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ।" ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਸਰਤ, ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਅਧਿਐਨਕ ਰਾਹੀਂ ਹੋਵੇ, ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੋਸੀਕਾਵਾ ਨੇ ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਇੱਕ

ਬਿਨਾਂ ਕਾਨ੍ਹਿਕ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ

ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਬਹੁਤ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਾਦ ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੈ ਸਤਕ ਜਾਮ, ਪਿਰਾਓ, ਧਰਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਆਦਿ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦਬਾਅ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜਕੱਲੁ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟੀ-ਮੌਟੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਧਰਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਰਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅੰਦਰਲਾਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦਰਲਾਨ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਰ ਯਤੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਨਿੰਕੰਮੀ' ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਵੀ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਆਮ ਜਨ ਭਾਵਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਲਾਫ਼ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਵੋਟ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੀ ਕਰਨ? ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅਰਥਾਤ ਡੀਜ਼ੀਪੀ ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇੱਦਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ ਡੀਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ। ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਿਆਂ ਹਨ। ਕਿਦੰਦਾਂ ਕਰਗੇ? ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋ ਤੇ 'ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ' ਇਹੀ ਗੱਲ ਡੀਜ਼ੀ ਸਾਹਿਬ ਆਈਜ਼ੀ ਅਤੇ ਡੀਆਈਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਈਜ਼ੀ ਤੇ ਡੀਆਈਜ਼ੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਐਸ਼ੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਐਸ਼ੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੁਲਸੀਆ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅੰਦਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਮਝਾਓ ਦੇ ਹਨ। ਐਸ਼ੇਸ਼ੀ

ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਧਾਇਕ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦਾਅਪਚ ਕਾਰਨ 18-20 ਸਾਲ ਲਮਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਜਦੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕੇਸ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਇੰਜ਼ਤ ਬਚੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟਰਕਾਰਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਨੈਤਿਕ ਦਬਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭੈਆ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਕਬਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੁਲਨ ਦੇਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੈਂਗ ਦੇ ਨਾਲ 14 ਫਰਵਰੀ 1982 ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਲਗਪਗ 20 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਚਸਸਦੀਟ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੁਲਨ ਨੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੀ। ਅਖੀਰ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋ ਗਈ। ਗੈਂਗ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਖੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 12 ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਲਗਪਗ 38 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਟਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਰਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ

ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ
ਫ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

"ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਠਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜੋ ਆਏ ਉਹ 7-8 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਚੁੱਪ ਸਨ ਤੇ ਸਿਲੈਕਟਿਵ ਮਿਊਟੀਜ਼ਮ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ।" ਯੋਗੀਕਾਵਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸ਼ਕਿਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ

ਅਕੂਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

“ ਵਿਚਿਆਰਬੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਹੱਲ
 ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਫਰ
 ਅਸਾਧਾਰਣ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 40 ਸਾਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇੱਕ
 ਜਪਾਨੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ “ਮੈਲਰੀ ਮੈਨ” ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ
 ਦਿੱਤੀ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ
 ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਪੋੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ
 ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ
 ਲਈ ਉਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਬਣ ਗਏ। ਤਜਰਬੇ ਨੇ
 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਵਿਚਿਆਰਬੀਆਂ ਨੇ ਦੁੱਖ
 ਛੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਰੀਬ ਸਨ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਸੋਸ਼ਣ
 ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲੀ ਜੀਵਨ
 ਉਤੇ ਕਿੰਨਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ।

ਨਾਗੋਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਹਰ ਪ੍ਰੋ. ਰਿਚ ਉਚਿਦਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਕਲਾਸ ਹੋਣਾ ਵੀ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਰਿਚ ਮਤਾਬਕ, "ਕਲਾਸ਼ੁਮਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇੱਕਠੇ ਪੱਤ੍ਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਧੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਪ੍ਰੋ. ਉਚੀਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਥ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਜਾਪਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜ਼ਿਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਹੱਦ ਜੜ੍ਹਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਬਾਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਕੂਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਬਾਵਾਂ ' ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭੀਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਧੋ. ਉਚੀਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ।" "ਫੀ ਸਕਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਗਰੁੰਧ ਦੀ ਘੱਟ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਫ਼ਤ ਸਕੂਲ ਇੱਕ ਬਦਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬੱਚਕਾਰਾਹ ਹਨ। ਧੋ. ਉਚੀਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿੰਗਮਣੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਉਚਿਦਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ ਹੁਣ ਗੈਰ-ਹਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਫੁਟੋਕੇ ਬੰਚੇ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਓ ਕਾਲਾ ਲੂਣ

ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਸੋਈ 'ਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੈਦ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਦਾ ਸੇਵਨ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨਾਲ ਕਲਸੈਟਰੋਲ, ਸ਼ੁਗਰ, ਹਾਈ ਬੀਪੀ, ਡਿਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਤੇ ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਬਿਆਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 80 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਣਿਜ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਿੱਟਾ ਲੂਣ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਦਾ ਸੇਵਨ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਲੱਡ ਸ਼ੁਗਰ ਲੈਵਲ

ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਬਲੱਡ ਸ਼ੁਗਰ ਲੈਵਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਦਹਜ਼ੀ ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਵ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਭੇਜਨ 'ਚ ਬੱਚਾ ਜਿਹਾ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਰੋਜ਼ ਮਿਲਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਟ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਕਵ ਆਦਿ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।

ਤੰਤਰਿਕਾ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਭ

ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਖਣਿਜ ਸਾਡੇ ਤੰਤਰਿਕਾ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਰਟੀਸੈਲ ਤੇ ਐਡਰਨਲਾਈਨ ਵਰਗੇ ਦੋ ਖਤਰਨਕ ਸਟੈਂਸ ਹਾਰਮੋਨ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਨੀਦ ਲੈਣ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਦਰੁਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਾਚਨ ਤੰਤਰ

ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਖਣਿਜ ਐਂਟੀ-ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਖਤਰਨਕ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦਾ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਚਨ ਦਰਸਤ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਤੱਕ ਪੋਸ਼ਣ ਪੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੋਟਾਪਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੂਣ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲੂਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ

ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਇਹ ਲੂਣ ਅਰਾਮ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਕੱਪਤੇ 'ਚ 1 ਕੱਪ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੋਟਲੀ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਸੈ ਪੈਨ 'ਚ ਗਰਮ ਕਰੋ ਤੇ

ਜੋੜਾਂ ਦੀ ਸਿਕਾਈ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ ਮੜ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਿਕਾਈ ਕਰੋ।

ਗੈਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਜੇਕਰ ਗੈਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਬਰਤਨ ਗੈਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਓ, ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਪਾ ਕੇ ਹਲਕਾ ਚਲਾਓ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ ਜਾਵੇ, ਗੈਸ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਚਾਮਚ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਿਲ ਕੇ ਪੀਓ।

ਛਾਤੀ 'ਚ ਜਲਨ ਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ

ਐਸਿਡ ਨੇਚਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪੇਟ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਉਥੋਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਐਸਿਡ ਨੂੰ ਕੱਟਾ ਹੈ ਤੇ ਛਾਤੀ ਦੀ ਜਲਨ ਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਲੂਣ ਖਾਣ ਨਾਲ ਖੂਨ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੀ ਸਰੀਰ

'ਚ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕਲਸਟਰੋਲ ਤੇ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸਰ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ- ਇਸ ਨਾਲ ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ 'ਚ ਅਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਲੂਣ 'ਚ ਪੋਟਾਸੀਅਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਾ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਲੇ ਲੂਣ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸਲ ਸਪੈਜ਼ਮ ਤੇ ਕ੍ਰੈਪ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਨਾ 'ਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕਈ ਫਾਇਦੇ

ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅੰਗਾਂ 'ਚ ਇਕ ਕੰਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ, ਲਿਵਰ, ਕਿਡਨੀ ਵਰਗੇ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਰੱਕਰ 'ਚ ਆਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਇਹੀ ਗਲਤੀ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਕਈ ਵੱਡੀਆਂ ਇੰਕਤਾਂ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੰਨ ਦੀ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਸੀਂ ਕੰਨ ਖੁਰਚਣਾ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਸੀਂ ਕੰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਕੰਨ 'ਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਦੂਰ ਕੰਨ 'ਚ ਤੀਲੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੰਨ ਖੁਰਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੰਨ ਦਾ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਬੋਹੜ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਐਂਟੀਬਾਈਓਟਿਕਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਸੀਂ ਕੰਨ 'ਚ ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਣ। ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਕੰਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲਾ ਵਾਇਰਲ ਅਤੇ ਸੰਕਮਣ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਸਰੂ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਕੱਢੋ

ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ
ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕੰਨ ਮੌਜੂਦ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ ਕੱਢੋ ਲਈ ਸਰੂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਫ਼ੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਘਰ 'ਚ ਇਸ ਨਸਥੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਮੈਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਸ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕੰਨ 'ਚ ਮੈਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਾਰਸ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਟ 'ਚ ਗੈਸ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਟ 'ਚ ਗੈਸ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮਛੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਕਰੋ ਖਾਰਸ ਦੂਰ

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਰਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲਸਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਲੀਆਂ ਮੱਛੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰੋ। ਗਰਮ ਤੇਲ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਠੰਡਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦੇ-ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਓ। ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ਵੇਰ ਤਕ ਕੰਨ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। Sleep Tips : ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਨੀਦ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 3 ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ 2 ਮਿਨਟਾਂ 'ਚ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਕੇ ਸੌ ਜਾਰੀਗੇ ਤੁਸੀਂ, ਪੜ੍ਹੋ ਕਿਵੇਂ

ਮਛੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਕਰੋ ਖਾਰਸ ਦੂਰ

ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਰਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲਸਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਲੀਆਂ ਮੱਛੀ ਦੇ ਤੇਲ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰੋ। ਗਰਮ ਤੇਲ ਨੂੰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਠੰਡਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦੇ-ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਓ। ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ਵੇਰ ਤਕ ਕੰਨ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਮੈਲ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੰਨ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਆਲਿਵ ਆਇਲ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਨ ਦਰਦ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਨ ਦਰਦ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਲਿਵ ਆਇਲ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂਢੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਨ ਦਰਦ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਆਲਿਵ ਆਇਲ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਨ ਦਰਦ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਲਿਵ ਆਇਲ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬੂਢੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਨ ਦੀ ਸੋਨਿਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਟੀ ਟ੍ਰੀ ਆਇਲ

ਜੇਕਰ ਕਿਸ

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 366-6130**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

